

Baltijas Semkopis.

Apsteļams:

„Balt. Seml.“ Administrācija, Rīgas Latv. beedribas namā, un redakcija: Zeltava, Katoku-ēdā № 2. Bet tam Rīgā: Schillinga, Kapteina un Lužawa grahmatu-bodis un pee kopmana Lerchenborff, pilš. Raštu-ēdā № 13. Zitās pilšehtās: wifas grahmatu-bodis. Uf lauteem: pee pagasta - waldehm, mahzitateem, skolotajeem, ic.

6. gads.

Rīgā, 30. janwari.

Maķfā:

Ar Peelitumu: par gadu 3 r. 40 f., par 1/2 gadu 1 r. 80 f. Beļ Peelituma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 f. Par preefhtičhanu ar pastu uf latru eksemplari, ween' alga waj ar jeb beļ Peelituma, jamakfā 60 kap. par g. un 35 kap. par 1/2 g. Sludinājumu s peenem wifās apsteļamās weetas pret 8 kap. par shtu rindinu.

№ 5.

Sihds ar Baltijas Semkopi ik nedēlas isuahļ Peelitums ar stahsteem un derigu laika-kawekli; maķfā 1 rub. 40 kap. par gadu, 80 kap. par puēgadu.

1880.

Saimneezibas nodafa.

Sirgu klibofšana.

Rīgas sirgu-tirgū, kas patlaban beidsees, pahrafi daudj klibu sirgu redsejam, kuru pahrdeweji noswihdušchi publejahs pirzejeem eeteift un dascham ari teescham eeteiza, zil neeziga efot ņchi waj ta klibofšana, jebņchu mehš pa leelafai dalai to newarejam wis usņkatit par tahdu. Schahds eewehrojums muhs nu ņkubinajis, ņaweem zeen. lasitajeem tē pasneegt kahbus wahrdinus sirgu klibofšanas leetā.

Droschi waram ņazit, ka starw 10 klibeem sirgeem 9 alasch buhs tahdi, kuru klibofšanas waina ņlehpusees nagā. Bet wainas ihsteno ņehdeklī atrast, naw wis tik weegli. Lai nu uf to zil ne zil buhtu jo droschaka istureņchanahs un ne tīfai atla grahbtīņchanahs, tad wisupirms wajaga mahzitees isschirt, waj sirgs pateefi ari klibo un ja tā ir, kura kahja tad ihpajchi ta wainigā, tikpat wajaga ņinat ischirt teescham ņlimo weetu no tīfai lihdszeesdamās, tadeht ka no ņlimās weetas ņahpes alasch pahreet uf tuwakajahm aplahrejahm meeņas-dalahm. Uf to nu nepeezeeņchani wajaga kreetnas eepasichanahs ar weselā naga dabu un buhņchanu; tad tīfai ir eespehjamš pehž wina weidas, krahņas un temperaturas atrast tahs ņawadibas, kas stahw ņafarā ar klibofšanu.

Ka klibuma ihsteno ņehdeklī ikreis newar atrast, stahita Behrens ņawā „Anglu sirgu-apkalumā“ (Engl. Gufbeschlag), to daudschahrt esmu peedņihwojis; jo pee wisu man peewesto klibo sirgu pahrafās datas klibuma zehloni usgahju winu nagōs, lai gan ziti pehž ta bija meklejuschi deesin zil un kur, brihņcham ņchita ari atraduschi rīfigo wainas weetu un maldidamees usņahkuschi to ahrstet, bet ņinams welti.

Tadeht turu par koti wajjadņigu, dot tē isskaidroschānu, tā ja-isturahs, kad nemahs meklet pehž sirga klibuma wainas, kas tā jau ņaziju, pa leelafai dalai atronama wina nagōs. Kalejs, kas klibu sirgu taiņahs apfalt, muhscham darihs pareisi, kad ņawā wisuleelafā eewehribā nems weenigi tīfai tahda sirga nagus, bet wisu zitu wainu ahrstetechānu ustizehs jo labaki weterineram. *) To pašchu padomu dohu, kad sirga nags jau maitajees tai mehrā, ka janemahs ņaitees aif ausichm waj raustit plezus — neņchaubigas ņihmes, israhdidamas, ka gudriba beigussees.

Kad sirgs kaut kur kahjā daudj mahzitees ņahpes, tad winsch uf wahjo kahju turahs tīfai bailigi un weegli, pastahwigi to zilā, rausta waj ar to kahrpi ņemi; eedams sirgs kahju eesper ņrupi un neweenadi, zenschahs azihm redņot, zil ween waredams, ņahpigo kahju ņsonet, ņawa teela swaru dodams nest weselai kahjai; winsch klibo.

Kad sirgam weena no preekņchahjahm kliba, tad winsch to noleek alasch uf preekņchu pazehtis; bet ja abas kahjas wainigas, tad mihdatā ar tahm. — Uf kahdu preekņchahju klibs sirgs eedams weselo kahju ņper uf preekņchu ņrupi un ņhigli, zensdamees nastu nowehrņi no ņlimās kahjas. Ja tā isturahs, tad droschi war peenemt, ka klibofšanas waina ir nagā waj wina tuwumā; bet ja sirgs ņawu kahju it tā welkot lehnitīnam zel uf preekņchu, tad waina jo wairaf atradisees kahjas wirsejās dalās.

*) Zeram, ka uf preekņchu weterineri jeb kustonū-ahrņi uf ņemehm jo wairaf nometisees uf dņihwi, tā nupat Dobelē weens to darihs, ņawus mahzibas gadus Zehrpata beifņis.

Klibo kahju peemihdams, sirgs ikreis kaflu un galwu pazel uf augichu un nolaisch tos atkal, kad atņpehrees uf weselo kahju; tas noteel leelafā waj maņafā mehrā, it kahdas tahs ņahpes. — Ja sirgam turpretim ņahp kahda pakalkahja, tad winsch to nenoleek wis uf preekņchu, bet nostata to uf naga gala, pee ka sirga guhņchas parahdahs ņlimās kahjas pusē jo ņematu esofchās ne tā weselā pusē; ja abas pakalkahjas ņlimas, tad stahwedams winsch tahs zilā it tā preekņchahjas.

Klibās pakalkahjas kusinot, pee sirga eewehrojam to pašchu to pee klibahm preekņchahjahm; klibuma waina alasch buhs kahjas wirsejās dalās, kad eedams sirgs ņlimo kahju nezel kahrīgi uf preekņchu un to pareisi neloka, turflaht ari mehgina, ņoli eespehjami pa-ihņinat; nagā turpretim waina meklejama, kad sirgs ar ņlimo kahju ņper garu ņoli, ņaudņigi kahju peeleeek pee ņemes un naigi to atkal pazel.

Ja nu ņlimo kahju no weselās teescham isschitruschi un pahreleezinajuschees, ka pati waina naw wis kahjas wirsejās dalās, bet jo wairaf tizami nagā, tad ņcho ismekledami drihņumā kluhņim pee pateefibas, ihpajchi kad uf to jau norahdihs naga ahrigais usluhņs, tikpat naga apalschās (dņihwnadscha) un baltās naga ņrihpas ņwechada krahņa un wina leelafais ņiltums.

ņefam stahjam nagu ismeklet, wisadā wihsē pakaws janohem prahtīgi un ņaudņigi, pee tam usmanigi kuhlodami uf to, tā sirgs isturahs, kad pakawa naglas ismekl, un waj ņchihš naw ņiltas waj mitras, ij ka jau nereti wainai ņadņihņim pehdas.

Kad pakaws nohems, usņahkam naga ismekleschānu. Naga pahrafais ņiltums, ņwechada krahņa, ņewischi juhtamās ņahpes, ņkaidri leezinā, ka klibofšanas-wainas pereklis teescham ir nagā; tomehr ņahpes daschahrt naw wisai leelas, tā ka tadeht pee naga ismekleschānas wajaga buht koti usmanigam.

ņebņursch zauruminsch nagā kreetni japahrbauda, ihpajchi waj tas isbeidsahs dņihwnadschi jeb waj dodahs dņilumā. Sarkanee pleki naga-apalschā leezina, ka ņem naga atronahs asinis; dņeltenā, rudā un pelekā krahņa turpretim norahda uf puweņcheem; wihs tas ruhpiigi un usmanigi jaleek ņinā un pee tam wehl jaewehro, waj patlaban minetās ņihmes nagā un dņihwnadschi arweenu pa bihņkim pašuhd jeb waj tahs peenemahs leelumā un lihds ar to tad peerahda, ka nagā deesgan wehl tahdu ņchlidrumu. Wisu to dabun ņinat, kad ar wehrņisera palihgu prahtīgi ismeklē naga-apalschu.

Wainas neņchaubigo weetu mehginā useet, kad naga-apalschu weetu weetahm ar rofu aptausta un pašpaida, lehni klapē, tikpat ari ahrpufi; reise ari turflaht jaluhko uf sirga istureņchanos, waj winsch stahw meerigi jeb waj raustahs un zenschahs kahju dabuht ņwabadu.

Neņchehligo naga knaibinaschānu ar knihpņtangahm waj dauņisichānu ar ahmaru muhscham newaram aifbildinat; jo tā daridami pat itin weselā nagā modinasim ņahpes. Sirgu-apalejs, tahdā wihsē zeredams atrast naga-wainu, ņkaidri peerahda tīfai to, ka ņawu amatu gluischi neņaprot un uf to isleetato meesigo ņpehņu zitadi daudj jo ņekmigali waretu bruhņet, ne tā pee klibo sirgu naga-wainu ismekleschānahm.

Kad naga-wainas wispahrigi jo wairaf atronam preekņchahjās ne tā pakalkahjās, tad tas nahk no tam, ka pehdejas alasch jo isturigas un weeglaki ņrahdā ne tā preekņchahjas.

C. D. L—h.

Gleemeschu un zirmenu (auglutahrpa) ijuhzi- schana laukds.

Awisēs un grahmatās ir eewehleti dāschadi lihdselki pret sčēem
tif skahdigeem sehju nopostitajeem, ihpāschī rudju ehbajeem, kā p. peem.
to weetu, tur zirmeni atrodahs, ja-apfaisa ar sahli, gipfi, kalteem,
pelneem, smiltihm, kas apleetas ar pašchidru sehra skahbi (sehjejam
smiltis jafaisa ar zimdeem rokā); bes tam wehl dāschī usteiz par derigu
laukus aplāst ar pabeesu fahrtu meeschu pelawahm, kō dāschī semkopji
lopeem nemaf nedob, tadeht ka aloti eewaino lopeem mehli; ar grifu-
un linsehllu-misahm ic. Dāschī pat wistas un pihles uš zirmenu jakti
dšihdami, esot no tam panahkuschī kahdu labumu, bet wišs tas ir
leelōs laukds waj nemaf jeb tīfai gruhti isdarams un pee tam wehl
gauschī maf derigs, jo gleemeschi un zirmeni pat kad mineteē uslāi-
stjumi tos slapius trahpa, grošidamees un lozidamees islāisch spihdo-
schas glotas un schahs ar wišēem nahwigeem lihdselkeem atstahjušchi
dodahs it jautri tahstaf.

Kahds semkopis, eewehrodams, ka gleemeschi un zirmeni baidahs
no faules un šausuma, atradis pret wineem it prostu lihdselki. Winstch
līzis nolikt tants weelās, tur zirmeni eeraduschēes, masus (2—3 zol.
zaurmehra) salmu kuhliuschus, kuras kahds ušizams zilweks if deenas
pazehlis un sem teem salihduschus kulainus nominis; maf stundās tas
padarijis tahdā wišē daudj tuhstoschus par neskahdigeem. Agraf
min. semkopim wajadsejis daudj gabalus pa wišam apart un otrreiz
seht, bet no ta laifa, kamehr sahjis scho atradumu isleetat, tas tos
tāpat sem kuhlišeem sakrahjuschos rudju ehdejus nominis, kas tal
isnahk daudj lehtaf ne kō otrreiz sehichana. Mefchgl. Kahrlis.

Kadeht Leischu kirschī wisur neaug?

Semeē Leischu kirschī, kas no bagateem Leischu meischeem zehlu-
schees, aug mešcha wišigi daudj Leischu dahrsōs. Wini islāisch sawas
sahnes tahlu un sit atwafas, dāschī atkal aug no eekrituschēem ogu
kaulineem. Wišēem schahdeem kirschēem ir wairaf fables (meeta)
sahnu, ne kō mata sahnu. Kursemneekēem, uš Leischeem ašbrauzot,
janem schhabis lihdsā, jo kad ta naw, tad tas dāschureis ir par nauđu
kirschus nedabuhs pirkt. Leischī, Latweeschus zeenā uu godā turedami,
mihl glahstī schhabja kopā sadsert, tad wehl ne-isskaitams pulks Leischu
isleekahs par Latweeschēem, un Leischōs Latweeschus zitadi nesauz kō
par Kursemneekēem. Dāschī Leischī Kursemē deenet eenahkuschī flehp-
jahs apalsch Latweeschēem un tura par lamahchanu, kad winus sauz
par Leischeem. Pirzejs, no mahjahm schlipeli lihdsā nenemdams, dabon
no Leischu saimneka ne-asu un sliktu schlipeli un tad sahlahs rat-
schana — kas eet loti gruhti, jo kōkeem mešcha wišigi augot slihta
pee-eeschana. Leelās sahnes teel ar ne-asu schlipeli neschehligi eekapatas
un sakrambatas, schkehres tur ari naw dabonamas, ar kurahm waretu
sahnes lihdseni peegreest. Nu teel kōfi schagaru wišē ar plifahm

Sadshwe un sniba.

Dobeles meests.

Beidjamā laifa tapa no mineta meesta breesnigas sleplawibas sinotas, tā ka
zetotaji, uš tureeni dodamees, pehš dšredetahm sinahm, par dšhwibu nebija drošchi.
Zai gan, deemscheht, ir patešba, ka breesnigas sleplawibas isgahjušcho seemu tur
notika; dāschī tapa apzeetinati, kuras domaja pee ta darba par dalibneekēem, un nu
wareja zeret, ka wairs tahdi breesmu darbi noteekam netaps dšredeti, tad tomehr wehl
dāschī breesnigu notikumū mihletaji wišadas breesmas wehstija, kas ne kad naw Dobelē
notikuschas, un zaur tam Dobeles meestu par gatawu sleplawu perekli isdausinaju-
schī. Tā p. p. nesen Alepju Mas-Kuhru saimneeku atrada pee Dobeles upē nosli-
kuschu; tuhliit kahds ispauda, ka minetais saimneeks papreeksch esot nosstis un tad upē
cemeests, kō apleezinot sīteena sīhmes pee galwas ic. kurpretim aprinka ahstis Dr.
Otto L. pee ismekleschanas apleezinaja, ka pee noslihluschā ne kahdas wara darbu jeb
sleplawibas sīhmes naw atrodamas, tas esot nahwi atradis zaur noslihluschānu.

Atstahim sleplawibu notikumus, zeredami ka turpmat wairs tahdas sinas, bes
staidras sinaschanas ne-šdausinahs un apskaitimees Debeles meestu.

Preeksch maf gadeem zetotajs, Dobelē eegahjis, redseja masus namekus, un
kamehr wišu zelu wareja nostaiगत kaušahm kahjahm, tamehr Dobelē bija jabreen waj
grib, waj nē, islapotees jau newareja, elas nebija brugetas, trotuaru ari nebija, wišs
stahweja weenā duktu panischā. Turgusdeenas eebraujeji netapa kahrtigi saruhmeti,
latris stahweja kō gribeja. Tagad wiš top kreetni saruhmeti, tā ka latris bes lawelkeem
war zauri braukt un eet; elas nu ir brugetas un ar nosajumeem apstihmetas, gar
eetu malahm ir trotuari cetāstī; nami ir numurereti, dāschī starp teem ir it prahwi,

fahnehm wesumā eekrauti un pirzejs wirfū ussehbees, brauz mahjās.
Mahjās pahrbrauzot, dāschs wehl eemehrz koku sahnes uhdeni un
domā tahdā wišē kōkeem labu darijis, kad eekapatas sahnes peepamst
ar uhdeni un beidjamā seme teel no fahnehm noskalota. Pehz tam
ne-issrahbata semē zaurumi kluht israkti tīfai tif leeli, ka sahnes knapi
war semē eespilet, un dāschu reis koku eestahda daudj dšilaki ne kō tas
eepreeksch audsīs. Nu teel peedšihtas ne-ispuwuschas atkritas, un kōke
tānis eestahdits. Bet pee tam stahditajs pa wišam peemirst, ka kōkam
ne kas naw tif labs pee sahnes kō laba seme. Wehl dāschs stahditajs
atstahj kōkus seemā neapsectus, zeredams ka saki tif klahu pee ehkas
nenahks, kamehr beidjot eeranga, ka kōfi eeskrambati. Pawafarā
saimneze nekauj dahrsa semi usrakt, tadeht, ka dahrsa seme trefnaka
ne kō zitur un tani pirmā sahliite ja-audšina preeksch sošleneem. Tad
wehl saimneeks wehlu no pilsehta pahrbraufdams, negribedams nakti
wirwi un meetinu meklet, palaisch sirgu turpat dahrsā, kas kōjinus
nolauša un apfoda. Tahs un wehl daudj zitas mainas ir, kas patāija
ka eestahditeē kōfi neaug un tahdā wišē dāschs sawu laifu un nauđinu
istehrejis par welti. Swirlauku Jahnis.

Wiseschanahs atflahjeens.

Pawafaras muišcha, netahk no Skolas, „Balt. Semf.“
4. numura sludinajums peesola gipfi preeksch ahbolina un — rudju-
lauku (!) mehlschanas.

Ahbolina mehlschānu ar gipfi, kō pahr pahrim pašstānu un
swehtibas pilnu, semkopjeem deesgan newaram usteift; bet rudju-lauku
mehlschānu ar to, tā isdaritu kō pee ahbolina, usskatam par gluschī
malbigu, kas gipša isleetahchanai waretu neslawu zelt un wairaf tai
skahdet ne kō to plāschaki wezinat. — Jo kad pušs muzas gipsu
nemšim uskaišt uš puhrawetas rudju-sehjas, tad sawus 50 kap. gan-
drihš welti buhšim isputinajuschī; tadeht ka aba gipšs, rudjeem tīfai
uskaišts ween, winu plāuju nespehzigā semē it nebuht un labi suhdotā
semē warbuht tihri maf kō pawairos. Pa wišam zitabi tas buhs, kad
lopušalōs mehslus pahrkaišim ar gipfi un schos tahdā wišē pa-
darišim jo spehzigus preeksch nahlamās rudju-sehjas. Tas buhs gudri
darits! (Sk. ari raksteenu: „Seemas-darbi laufsaimeezibās,“ nodrukātu
„Balt. Semf.“ 3. numurā.) C. D. L—ch.

Dispahriga dafa.

Laika nojehgšana.

No mat. kand. J. Winklera.
(Turpinajums.)

Daudj šwarigahs ne kō termometers ir turpreti barometers
jeb „laifa glahjs“ preeksch laifa eepreeksch nojehgšanas.

Barometers nosihmē latwiški smaguma mehru, jo zaur winu
ihstī ne laifs, bet tīfai gaiša smagums teel tājni nospreests. Senaf

ihpāschī Dawidofski lungs, turgus plāschā malā ir uszehlis seelus dimtahschigus
steereku namus. Meesta widū ir prahwa bānija, par kuru wezeē taudis stahsta, ka
to gribejušchi buhwet uš kengu kalna, no Dobeles kahdas 1½ weršes uš wafareem;
tur ari jau esot grunts almeni noweduschī, bet par nakti almens nogahjis tur, tur
tagad bānija atrodahs, no rihta atwēduschī almeni atpalaf un eemuhrejušchi, bet naw
stahwejis, gahjis otru nakti atkal projam. Tur, tur tagad bānija, naw patizees
buhwet, bijuse sema, slapija weeta; beidjot, uš almena wehleschanos, tur tal buhweju-
schī. Tagad ap bāniju ir zaur semju saweschanu, walna aptāišschānu, koku aptāi-
schānu, zelinu un bektu eekāišschānu jaušs patihšams plāzis isgahdats. Bāniju
puščko kreetnas ehgeles, paweja altara bilde un trihs krona kulturi. Tagad Dobelē
ir kahdas trihs skolas, 15 bodis, to starpā ari ahdu- un drahnu-bodis, kahdas 15
weesnijas, 3 alus bruhšchi un 1 apteekis. Dobelē dšhwo wišadi amatneeki, wiswairaf
kurpneeki, un ari tahdi, kas no almenem kapu krusus, stabinus un zitas peeminas-
sīhmes un leetas isstahdā.

Dobelē rotā weza bruneneeku pils un slāista grate, abjas senaf peedereja
Dobeles muišchai, tagad tahs no walbibas ir atdotas meestam; ap pili ir aptāištas
dīwlahrtigas drahtis, pee osola stabineem peestiprinatas. Grate, ar dāschadeem kōkeem
weeanguje un daudj zelineem istāista, ir kōti jauka paštaigahchanahs weeta Dobelne-
keem, ihpāschī seodonī. Wezo pili usskatidami nomanam ka mušju senišchi ir warenaš
buhwes zehlušchi, pils ir jau wairaf ne kō 6 sīms gabus weza, tomehr wehl laifa-
sobs naw spehjis to ispostit; pili j seemēla galā ir bijuse bānija, kuras muhri wehl
tagad augsti gaisā steejahs, rihta pušē ir bijuschas dšhwojamas istabas un wafara
pušē pils plāzis ar augstū muhri aptāišts; ap pili gar seemēla, wafara un deenwidus
pušē ir bijuse dšita grawa, gar rihta pušē Wehrs upe jew zelu tājstuse. Pili ir buh-
wejis Burghards son Hornhausen 1263. gadā, ispostijis Eweedru kohninisch Gustafs
Adolfs. No pils top dāschadas teikas stahstītas, kahdas pahri grību zeen. laštajeem
pājneegt.

ifgatomoja barometrus weenigi tikai no dšhwfudraba. 32 zelu garu un weenā galā aišlaufeta stikla (glahja) stobru, ne wifai teemu, peepibija ar dšhwfudrabu un apgahja ar walejo galu traukā, kas ari bija ar dšhwfudrabu pildits. Dšhwfudrabs stobrā apstahjabs 30 zelu augstu pahr dšhwfudrabu traukā un ne-islisht pa wifam tapehž, ka gais ar sawu smagumu atšpeeschahs uš dšhwfudraba wirsu traukā un džen to stobrā til ilgi atpakal, lihds dšhwfudraba (smagums) speedeens stobrā nelihdsinajahs gaisa speedeenam dšhwfudraba wirsū. Stobrā, dšhwfudraba wirsū atronah; gaisa tukšča telpa. Beidsot pats glahja stobris ir eedalits pehž zelu mehra waj ari franžuschu garuma mehros (milimetrōs); pirmajōs barometrōs ismehro gaisa widuweju speedeenu ar 30 zelu augstu dšhwfudraba stabu un beidsams ar 760 milimetru augstu dšhwfudraba stabu. — Tiklihds ka gais paleel weeglafs, kas zaur wina isšteeschjanos šafilschjanas beht noteekahs, dšhwfudrabs nolaiščahs ari stobrā pa tikdaudj semati. Tiklihds ka turpreti gais paleel smagaks, kas zaur gaisa šarauščjanos is wifahi pusehm atdšschjanas beht noteekahs, dšhwfudrabs pazetahs stobrā ari par til daudj augstaki, lai dšhwfudraba speedeens atkal lihdsinatos gaisa speedeenam. Barometra kriščhana tahdā wihjē šihmejahs uš gaisa šafilschjumu, barometra šahpščhana — uš gaisa atdšschjanu.

Lai barometru isšargatu no ahtras šamaitaščjanahs, wina pakar arweenu pee šeenas, jebšču wina noluhks ir, tahda gaisa staba smagumu wirs dšhwfudraba wirsus ismehrit, kas šteeschahs lihds pašcheem gaisa robeščheem. Šchahda ehrmiga sawadiba isškadrojahs zaur to, ka istabas gais zaur durwju wahrsišchjanu un neškaitameeni, mums neredšameem zauruweem šeenās ir weenadi ar ahra gaisu šameenots un tapehž ari ar ahra gaisu weenadi šahw lihdsigā beesumā. No šchahda weenada gaisa beesuma ahra un istabā nahkahs ari, ka gaisa štaipamiba (gaisa isšteeschjanahs špehks) ir ahra un istabā weenadi leels, zaur to ari gaisa speedeens uš dšhwfudraba wirsus ir weens un tas pats tiklab ahra ka istabā.

Bet preelšč šchahda dšhwfudraba barometra leetaschjanas ir šoti leela ismaniba wajadšiga, tadehl ka wiušč ne ween deesgan ahtri war šaplisht, bet ari zaur to war šoti ahtri šamaitatees, ka barometra stobrā no newitoščheem treezeencem war gais eerastees. Parastā šadšihwē šchis barometers nemas naw til labi derigs, un tapehž wina weetā ir il katram žits barometers, tā nošautais metalu barometers jeb aneroīds eewehlejams, kuru tikai 30 gadu atpakal isgudroja un kas tik ahtri wifseem ir pašihstams žizis, ka tas gan reti ar žtu šahdu dabas šinibas rišku buhs atgadijees.

Šchis barometers isšfatahs kā masa apata wara lahdi (wahjele) ar glahja wahfu, apakšč kuwa tilpat, ka pee pulstiena ir redšama žiparu dehlite ar tehrauda rahditaju, kurešč gaisa smagumam wairojotees pa labu rolu tilpat ka pulstienā greeščahs un gaisa smagumam mašinajotees uš kreijo puš greeščahs, pa wifam otradi ne kā tas pulstienā

noteef. Dšhwfudraba weetā atronahs šhini lahdiē metala (tehrauda) stobris ar žeti aištaititeem galeem, no kura eelščas ir gais ispumpets un kurešč kā gredšens isšfatahs šaleekts. Tiklihds ka gais zaur atdšschjanu šawelkahs lahda weetā wirs semes wairaf kopā un tapehž paleel jo wairaf smagaks, teel ari šchis metala stobris zaur to, ka tas eelščā tukšč, arweenu jo wairaf kopā šappeesis, zaur to ari stobra gali eesahf weens otram jo wairaf tuwotees, un barometra rahditajs, kas ar šcha stobra galeem šameenots, teel arweenu jo wairaf uš preelšču dšhts. — Turpreti tiklihds ka gais zaur šafilschjanu arweenu jo wairaf isšteeschahs un tā no lahdas weetas aišwelkahs projam, eesahf ari gaisa smagums tani weetā arweenu jo wairaf mašinates un stobris zaur sawu štaipamibu (Elasticitāt) atkal isšteeschahs, zaur to ari stobra gali arweenu jo wairaf atahtojahs weens no otra un barometra rahditajs eesahf arweenu jo wairaf wirs žiparu dehlites eet atpakal. Tahdā wihjē rahditaja uš preelšču eeschana šhini barometrā nošihwē to pašču, ko dšhwfudraba šahpščhana dšhwfudraba barometrā, un rahditaja atpakaleeschana to pašču, ko dšhwfudraba kriščhana. Pašči škaitli nošihwē želds waj ari milimetrōs šhini barometrā dšhwfudraba augstumū, šahdam tam wajadšetu buht, tad mehš wina weetā dšhwfudraba barometru lectatum. Barometrōs ar Franžuschu eedalischjanu ir žipars 0 daudšreis pa wifam noš atlaists. Kad nu šchahdā barometrā rahditajs buhtu uš 7. škrambu starp 75 un 76 apstahjees, tad tas nošihwētu, ka dšhwfudraba barometers rahditu tani paščā brihdē 757 milimetrus. Kā redšams, tad ari metalu barometrōs ir dšhwfudraba stabs par gaisa speedeenu mehru peenemts, lai gan dšhwfudraba barometers preelšč leetoschjanas parastā šadšihwē masaf der. Jo metalu barometers maitajahs masaf un ir daudj weeglafi no weenas weetas otrā pahrwedams.

(Šchē wehl japeemin, ka pee barometra pirkščanas ir ne til daudj uš lehtumu, kā uš to jaluhko, ka barometers nešamaitatos un ka lai aišmaksatā nauda nebuhtu beidsot zaur to tilpat kā jeme nomesta. Ari wiušč wislabaki Riga, leelā šišku rišku pahrdotawā (pee optika) pehršams, jo žitur pirzeju waretu deesgan weegli apšahpt. Šehtaki par 10—15 rub. gan nebuhs wehrts barometru pirkst.)

Kā jau šajiam, tad zaur barometra kriščjanu un šahpščjanu nošpreelšč taižni tikai gaisa speedeena mainišchjanos semes wirsū. Bet tadehl ka gaisa speedeena mainišchjanahs želahs no šiltuma mainišchjanahs gaisā, tad mehš aplinkus waram ari špreest ne ween par pašča šcha šiltuma mainišchjanos gaisā, bet ari par wifu to, zaur to šchis šiltums želahs un ošrahrt kas zaur tahdu šiltuma mainišchjanos želahs gaisā. Tā pee mums šiltums mainahs gaisā aij diweem eemesleem: waj nu zaur šaules augstuma mainišchjanos pee debesš welmja, waj ari zaur wehja mainišchjanos semes wirsū.

Lihds ar šaules pazelščjanos pee debesšim wairojahs ari šiltums gaisā un lihds ar šaules tuwoščjanos debesš redšes-aplošam jeb hori-

Kahds wihrs un šewa — wina wahrdus šmu aismirjis — no šihneekem, nahlušči uš šeel-šehrs Lambertu žirgu gowi pirkst; mas naudas šuredami, tee behdajusches, kā lai gowi nopirkt; tee atnahlušči Dobeles šeelajā žrogā un gulejušči tur war nakti. Šewai šapni rahdijees wežs wihrišč un teizis: „No nu behdajees kā gowi nopirkt, eij uš wežo pili, tur tu atradiš lahdi pilnu ar naudu pee bašnizas šuhra, nem un wež ahra, til atpakal nešatees.“ Šewa atmoduščes, naw gahjuš bet gulejuš atkal; bet wežais wihrišč tai atkal rahdijees šapni un teizis tapal kā pirmoreiš. Šewa atmoduščes un teiuse wihram, ko šapni redšejuse, bet wihrs atteizis: „No nu šapnim wer žiget, noškaiti labal tehwa reiš, pahmet teiš reiš krusu, tad ne lahdi mahni tew nerahdijees.“ Šewa darijuse kā wihrs teizis un driš aismiguse; tē wežais wihrišč žrešo reiš klah un teizis, šapehž ne-eišot, šaunums jau nenotiščot; šewa teiuse buhšot nemt wihru lihds, bet wihrišč naw šahwis; šewa atmoduščes, žehluse wihru un wihrs nu ar šewu kluščjis un abi gahjušči uš pili; nogahjušči pahri šiltam, šalnā, kur wehl tagad behrš, pretim pils durwihm, tur wihrs palžis uš šenkšča šehšot un šewa gahjuš pili paštarus šaitidama un krusus mešdama; bijis gais mehneš. Rittigi wina atraduse lahdi, kā wežais tai teizis; gan šewai palžis baiš, bet šahemuse duhšču un gahjuš klah, nehmuše lahdei pee šambura un wilkuse ahra; bijuse ištī smaga. Šabalinu wilkuse atšaitijuseš atpakal, gribedama rebšet, ka atšahgarniški eedama muhri ne-eet; ta šerandšijuse šatā puš durwihm šeeius melaus žunus šahwot un uš wiau ar atpleščihm riščlehm šlatotees. Šreesnigi šahādijuseš un lahdi atšahdama isškrejšuje škadama šhrā pee wihra, un lahde eekrituse šemē šchwahščžedama un šahba baiš teiuse: „šintu gadu guleji, šintu gadu wehl guleji.“

Otra teika šahsta no Dobeles welna un šauslas welna. No Dobeles muščas wihrs brauzis no darbeem mahjā, atbrauzis šengu šalnā, kur to panahjis wihrs ar leetu maiju uš murguras un rešnu šseljes rangu rotā; tas wihram prašjis, lai pawedot, teizees ešot šauslas welns un šolijees labi aišmaksat. Darbineeks atšildejis,

ko nu war pawest, tad šehwe pašču newar pawilkt. Welns atteizis: gan ees, un eesweedis maiju rotās, ka nograbēis ween un pats eesheedes ratu palatā atšahgarniški. Šabalinu braukušcheem, tos panahjis Dobeles welns, šchis nograbēis šausleneekam aš šahjahm un gribējis no ratem išraut, bet Dobeles welnam šauslas welns demis ar sawu rešno šseljes rangu tā pa galwu, kā ašis šibenus metušchahs, un otru šitenu šehwei un šehwe tā škrejšuje, ka wehjišč gar aušim ween gahjis garam. Wihrs tilai šurejees, ka ne-islisht; atškrejšušcheem lihds šaudišču mušču tos Dobeles welns atšahjis. šauslas welns wihram eedewis šeku naudas par paweščjanu un teizees, ka bijis Dobeles welnam naudu šagt; wihrs atšildejis, šapehž naw gahjis teescham uš šauslu, uš ko welns atteizis, tadehl gahjis ar šiltumu, lai Dobeles neshin kur wihrs dšhwo un lai tam neatšpihtē. Welns ašškrejšjis pa gaisu uš šauslu šreežadamees ka Dobeles welnu šreetni apšahjis, un wihrs brauzis mahjā, šreežadamees ka no welna labu šraktš-naudu nopelnijis un labi šbrauzees ar sawu nobšihito šehweli.

Praktišku šeelumu un glištumū Dobeles beidsamajōs gadōs ir leelā mehra eeguwise, bet turpretim atkal daudj šenatās rotas šaud šuje. Tā p. p. Dobeles ir atmetuse šabeedriģo garu; šenat tai bija dšebdaščanas šoris, kurešč daudšreis teatri un weešģus-wakarus išriškoja, un uguns-šehseju beedriģa; abi nu ir isnihtušči.

Šerešin ka wehl reiš rafees Dobeles tahds wihrs, kas winas wežis tagad atmeštās rotas tai atkal aidos. Alščhna Janie.

Monato walsts un winas walduceks.

Netahl no Rijas, pee Franžuschu: žialeeschu robeščahm ir lahda masa, pašahwiga walstite ar wahrdū Monako, kuru winas masuma beht til pat Franžija, kā štalija atšahjuse meera. Sinams, ka Monako walsts tahdu netrauzetu šahwolk

zontam, masinajahs ari gaisa siltums. Tapeh; buhtu damajams, ka ar barometru waijadsjetu ari buht eespehjamam saules augstummu pee debefihm noswehrt jeb, ar ziteem wahrdeem, ka barometram waijadsjetu ari par pulstienu beret. Karstās semēs, kur parasteē wehji preefsch barometra ir no masafa swara ne tā saules augstuma mainišchanahs pee debefihm, tas gandrih; tā ari ir; tā p. peem. M. Humboldts wareja bej pulstiena uš ekwatora ar barometru laifu lihds 15 minutu tuwu noteikt. Pee mums turpreti tas nu zaur parasto wehju neweenadu grofischanos nām eespehjam, bet gan mums ir eespehjam scho wehju mainišchanos ar barometru beesgan brangi noteikt, tadeht ka preefsch muhsu gaisa siltuma scheē wehji ir no dauds leelaka swara, ne ka saules augstuma mainišchanahs pee debefihm. Rā eewehrojumi to apleezina un dabas finibas to pagehr, pee mums walda ihsti tikai diwi wehji, seemelu rihta wehjsch un deenwidus wakara wehjsch. Seemela wehjsch nahk no seemeleem un šatur loti maj garainu; tapeh; winsch mums atneis ari katru reisi aukstu un sausu laiku. Pirms mehs to manam, winsch mums peeteizahs jau zaur barometra kaphschanu. — Deenwidus wakara wehjsch atkal nahk pah; juhru no deenwideem, kur zaur saules leelu siltumu loti dauds garainu (mahkonu) zelahs, un atneis mums tapeh; katru reisi siltu un leetainu laiku. Winsch peeteizahs pee mums arweenu eepreefsch zaur pastahwigu barometra krischanu. So zaur sawu siltumu schis wehjsch ari loti weeglis un tapeh; atronahs jau ari daudstreiš pah; muhsu galwu gaisā, pirms mehs to apafschā waram manit, kur winsch tikai dauds febaki nolaischahs semē. Wiši ziti wehji pee mums izzelahs tikai zaur scho abu wehju zihstišchanos un saweenofchanos brihscham weenā wehja.

(Turpmat wehl.)

Peefihmejumi jemes-polizejas un pagasta likumu leetā.

I.

Sawā 4. num. mehs wehstijahm par Widsemes muischneeku konwenta spreedumeem. Daschi no teem zeen. lastajeem nebuhs bijuschi ihsti isprotami; tos tē iffkaidrosim.

Konwenta 15. spreedums simejahs uš jemes-polizeju. Konwentam bija jaspreesch par 2 projektēem: weens bija fastahdits no komisijas, kas schi noluhka deht no landtaga jau senat bija eezelta, un otru bija afsuhtijuschi Kursemes muischneeki. Par scho beidsamajo mehs pag. gadā „Balt. Semk.“ Nr. 26. un 27. esam demuschi plaschu spreedumu. Rā lastajai wehl atminesees, Kursemē bija nodomats eewest tā fauktos „apgabala preefschneekus“ (Amtsvorsteher), ar pah;leeku plaschu polizejas un strahpes-waru ne ween par pagastu eefshwotajeem, bet ari par winu amata-wihreem, tā ka tee paschwaldibas pamati, ko pagasta-likumi nodibina, pa dalai kluhtu atkal isahrditi, ja scho projektu ispilditu.

Spehuse usturet til zaur pilnigu ne-rejaulschanos leelakās politiskās leetas. Tā tab par winu reti nahkajs runat, un dauds miljonu Eiropeschu nemas nefin, ka tahda walstis ir pasaulē. Tomehr beidsamā laika Monako walbineekam jeb prinzim isdewees emantot leelakas publikas wehribu, kaut ari pret sawu gribu. Semestis bija wina laulibas schirschanas projese. Tagabeis Monako prinzis Alberts dsima 1848. gadā. 1869. gada 21. septembri winsch apprezeja Anglu herzoga Hamiltona meitu Mariju (ds. 1850) kuras mahle bija kahda Bahdenes prinzeze. Peh; herzoga Hamiltona nahwes Marijas aishildnis (pehrminders) bija keisars Napoleons III, un wina pilt eefsch Sen Rlu tab ari tika hwinetas kahjas. Toreis domaja, ka Napoleons scho prezibu isrihtojis, bet wehlat israhbijahs, ka wina bija notituse wiswairat zaur kahdu jesuitu, kas ar Marijas mahli dschwojis, tā faka, loti tuwā draudsihā. Kahdu laitu jaunais pah;ris dschwoja laimigi un zetoja pa Franziju. Bet 1870. g. janwari prinzeze, jau labās zeribās buhdama, peepeschi aishedsa is Monako. Wiši puhlini, winu peerunat lai nahk atpafak pee sawa wihra, bija westigi. 1870. g. 12. junija wina dsfemdeja dehtu, prinzi Rudwiku Karli Antoanu. Peh; pah;ris gadeem tehws mehginaja behrnu winai nosagt, bet tas ne-isbewahs. Tab tehws pagehreja atklasti uš sawahm tehwa teefsbahm atfaukdamees, dehta atdoschanu. Prinzeze schihs teefsbas neatfina un neadewa dehtu. Tā leeta wiffahs lihds 1872. gadam, kura prinzeze eefneedsa pahwestam luhgumu laulibas schirschanas deht (wineem ir tatošu tiziba), atfaukdamahs uš tam, ka wina zaur sawu mahli tiluse peespeesta prezetees. Pahwestis leetas ismellefchanas deht eezehla komisiju is 5 kardinaleem, kas atfina, ka lauliba schirschana. Bet wiši laudis brehza, ka prinzeze kardinalus esot ar naudu nopielus un pahwestis tadeht spreedumu neapstiprinaja, bet eezehla jaunu komisiju. Schi nu nejen nospreduš, ka lauliba schirschana, bet ka printfcha Monako tehwa teefsbas atfistamas par peerahditahm, un ka tadeht behrna audfinafchanai janoteel peh; tehwa gribas.

Atbildibas tahdam apgabala preefschneekam peh; schi projekta turpretim gandrih; nebuhs ne kahdas — wina eegribefschanahs ween winam buhtu likums un zeta rahditajs. Widsemes konwents scho Kursemneeku projektu naw peenehmis. Kadeht? tas lehti protāms: tas newer zeret uš waldbibas apstiprinafchanu. Widsemē schi atfistchana ahtraki radijusehs — tur wifu scho leetu, ka leekahs, nehma dauds aukstati, ne ka Kursemē. Bet ari otro projektu konwents naw peenehmis; turpretim winsch eezehlis atkal jaunu komisiju, kas lai fanem wifu sakrahto materialu un peh; meera-teesu eewefchanas lai fastahda un eefneeds landtagam preefschlikumu par jemes-polizejas pah;grofischanu un stiprinafchanu. Tahlat konwents schini leetā nospreedis, zaur muischneezibas preefschneezibu gubernas pah;waldei apstiprinafchanas deht eefneegt kahdu pagaidu likumu par jemes-polizejas stiprinafchanu. Kahds nu ir schis likums, ko pagaidahm grib eewest? To dabonam finat no raksta, ko landrahtu kolegija, ka „Balt.“ dabujusi finat, peesuhtijusi draudses preefschneekēem. Schini rakstā teikts, ka gaidama meera-teesu eewefchana idarihs leelu pah;grofischanu pee tagadeju semneeku un zitu teefas weeta fastahwa un kompetenzes, un tadeht buhtu par agri, lauku polizeju pah;traifit. Dtrahrt muischneeku konwents esot atfinis, ka Kreemu gubernu jahtneeku jemesfargi til wāreschot pee mums ar sekmi strahdat, kad tee nahktu sem muhsu lauku polizejas peeteekamahs usraudfibas, un ka scho lauku polizejas eestahdijumu wara tiktu pawairota. Tapeh; peh; konwenta domahm wehl nederetu, Gelfschkreewijas jahtneeku jemesfargus pee mums eewest. Bet kad tomehr daschōs apgabalds lauku polizejas pawairofchana israhbijusees par waijadsfigu, tad muischneeku konwents luhkojis tahdu lauku-polizejas pah;labofchanu isgudrot, kura nahlamai pah;labofchanai nebuhtu pretim, un kura it ihpafchi peesleetos pastahwofcheem muhsu prowintzes likumeem. Tahda pah;labofchana buhtu nu peh; konwenta preefschlikuma brugu-fungu palihga weetneeku (Ordnungsgerichts-Adjunct-Substitut) pawairofchana. Kura draudse nu tahdu polizejas autoriteti sawā tuwumā wehletos, ta warot sawu kandidatu landrahtu kolegijai preefschā list, kura tad listu wehlet scho brugu-funga palihga weetneeku aprinka sapulzēs. No kandidata uš brugu-funga palihga weetneeka amatu japrasot tahs paschas ihpafschibas, kuras waijadsfigas preefsch brugu-teesu zitu lozekku amateem. Brugu-funga palihga weetneeka amats buhschot goda amats, tā ka tas nedabuhtu ne kahdas algas. Maksa par langlejas ufturefchānu un apfwehriateem apafschamata-wihreem esot no draudses ja-attauj un jadod. Scheem brugu-funga palihga weetneekēem buhtu ta pate wara un tahs paschas teefsbas, kuras nosazitas peh; Baltijas prowintfchu likuma-grahmatas I. datas 411. artikulā preefsch pascheem brugu-fungeem. Wineem ir tik atnenta sodifchanas jeb strahpeschanas wara. Bet tomehr wineem paleek leels darba lauks un loti eewehrojamas teefsbas. Til kahdas gribam tē usfkaitit: Wineem jagahda par lauschu meeru, fahrtibu, tiklibu un paklausibu pret waldbibu, wineem ja-apspeesch katra nepaklausiba un no likumeem neatwehleta janahfchana, wineem peeder usraudfiba pah; zeteem un zelu labofchanu, pah; krogeem un zitahm eebraufschanas weetahm, wineem jaluhlo, ka nodofchanas riltigi eenahktu rē.

Kad scho projektu falihdsina ar Kursemes muischneeku projektu, tad abi ir weens un tas pats, til ka Widsemneeki finamu mehri grib panahkt jau pastahwofchus amata-wihrus pawairojot, kamehr Kursemneeki grib dibinat pa wifam jaunās eestahdes. Tadeht ari pret Widsemes projektu tikai to paschu war fazit, kas jau pret Kursemes projektu fazits un rakstits, proti ka tas nesa-estahs ar muhsu pastahwofcheem likumeem un praktiskā dschwē ne kahdas labus anglus newar nest. Lai dsirdam ari, ko kahda zita awise, „Balt.“ par to faka. Iffkaidrojusi, ka polizejas amats, ja to sekmiigi un ruhpiigi grib ispildit, ne kad newar buht tā fauktais „goda-amats,” t. i. amats bej puhlinu un idofchanu atlihdsinafchanas, wina raksta tahlat: „Brugu-teefas amata wihri zaur ilgaka laika beenestu ir tikuschy par sawā amatā mahziteem wihreem. Eezekameem brugu-funga palihga weetneekēem nebuhs bijis tahds mahzibas laiks. Tadeht newaram no wineem sagaidit, ka sawu amatu ispildih; bej kluhdahm un pah;rfatifchanahm.

Dtrahrt war ari teikt, ka brugu-funga palihga weetneekam nebuhs arween ari ta griba, sawu amatu ispildit. Sawu amatu par goda-amatu eeraudfidami un par saweem darbeem un puhlineem nekahdas atlihdsinafchanas nedabudami, wini ispildih; sawu amatu, kad tas wineem pa prahtam buhs un til tur eemaisfeses, kur gribehs. Pascha griba un pascha wala buhs tā winu darba waditajas.

Un tad nu waizajam, kuras zels brugu-kunga palihga weetneeka amatā, tad atbildi nebūhs grubti atraft. Kā jau peeminēts, tad winus eezels muišneeku aprinka sapulze. Tadeht ari gaidams, ka muišneeki ween tiks eezelti jaunbīnātā amatā. Jau tagad to eeraugam par truhkumu pee semes eestahbijumeem, ka tos tik weena lauschu fahrta ween pahrwalda. Kadeht nu tagad jaunus amatus zelt, kas dibināti-uf wezahs lauschu šķiršanas pehz fahrtahm?

Beidsot wehl tas wehrā jaleef, ka zaur mineta amata eeweschānu draudsehm jaunu nastu uslifs.

Bet lai nu ari pats brugu-kunga palihga weetneeka amats buhtu goda-amats, tas ir: amats bej algas, tomehr kanzelejas un apakšpalihgu uftureschanai esot no draudses alga ja-atwehlē. Zif nu šahda uftureschana istaiftu? Nu, draudē no 5 pagasteem, katru ar fahdahm 1000 remiijas dwehselehm, ta jau apakš 500 rubku nebuhtu un fur tad wehl šķuhies un zitas peefalposchanas. Ja nu mehs tik pusi no šaha brugu-kunga palihga-weetneeka teefibahm preefch muhsu pagasta wezakeem dabutu un ari tik pusi no wina uftureschanas maksas pagasta wezaka algai peeliftu un ja daudj, tad pee lihdschinigeem pagasta weetneekem wehl uf katrahm 200 wihreeschu remiijas dwehselehm weenu apwehrišanu desmitneeku eezeltu, kureem to otru pusi no brugu-kunga palihga weetneeku uftureschanas maksas atwehletu, waj tad nebuhtu jau semju polizejas stiprināšanai daudj wairaki lihdssets, ne kā zaur brugu kunga palihga weetneekem? Weenfahrt jau zaur to, ka pagasta wezafajs un wina weetneeki, jeb eezelte desmitneeki daudj labaki katru stuhriti pagastā pasiftu, kā weens draudse dsihwodams brugu-kunga palihga weetneeks un otru fahrt, wini buhtu weegli, ahtri un katrā brijdi fajnēdsami, daudj drihskati un droschati ne kā šchis.

No sawas pufes mums tē tik wehl buhtu japeefihmē, ka kanzelejas nauda ar 500 rubl. pa daudj jemu aprehināta. Ar to ne kad nepeetiftu. Tadeht ari draudsehm buhtu daudj leelakas nodoschanas no jauna janēfs, ne kā „Balis“ aprehinajūft. Kuapi ari tizams, ka fahda draudse rafees, kas ij brijwa prahta usnemēses tik leelas nodoschanas par polizejas-eestahdi, no kuras tik maf semes war sagaidit. Turpretim mums pilnigi japeekrit minētās awifes domahm, ka semes-polizeja, fur tahs spehks teefcham buhtu japawairo, wisleederigaki buhtu pahrlabojama pagasta-polizejas spehkus un loini pawairojot. Waj pagastu wezafajeem buhtu peefchirama leelaka amata-wara, waj wina palihgu t. i. pagasta preefchneeku staitis buhtu pawairojams jeb waj pa wifam jauni polizijas amata-wihri buhtu eezelami blafus jau pastahwofcheem, tas ir zits jautajums, kas fakriht kopā ar jauno pagastalikumu pahrpreefchānu un wisgaligo apstiprināšanā. Senaf „Rigas Lapa“ ifjazija domas, ka pagasta amata-wihreem wajadsetu peedot polizejas- jeb teefas-sulainus ar amata-wihra waru. Kā leelaks, „Rigas Lapa“ tē stahwejušchi preefch azihm meera-teejnēschu spreedumu ispiditaji (Gerichtsvollzieher) waj ari polizejas efjekutori (ispilditaji) tanis gubernās, fur jaunās eestahdes jau eewestas. Schis domas nebuht naw nederigas un fa-eetahs it labi ar muhsu praktifahm buhshanahm. Ja muhsu pagasta polizijahm ir ne ween nolemšanas, bet ari pilnig ispidišchanas-spehks, tad par wahju poliziju pagastis nebūhs jafschlojajs. Sapraschanas tahm jau netruhft, un tadeht ari „Balis“ spreesch pareifti, ka isdoschanas, kas buhtu wajadfigas no muišneeku konwenta projekteretahm eestahdehm, ar daudj leelaku sekmi waretu isleetat pagastu poliziju waru pawairojot. Zif kā mums ihiti naw isprotams tas teikums „Balis“: „un ja daudj, tad pee lihdschinigeem pagasta weetneekem wehl uf katrahm 200 wihreeschu remiijas dwehselehm weenu apwehrišanu desmitneeku eezeltu“ zc. Kā pasihstams, pagastu weetneeki (Gemeinde-Ausschuss) ar polizijas leetahm nenodarbojajs — wina darboschanahs sihmejajs tikai uf pagasta-faimneezibas leetahm. Un tahdus desmitneekus, kā „B.“ wehlahs, pagasta wezafajs kopā ar preefchneekem pehz pag. lif. § 18 jau tagad war eezelt if pa 8 lihds 15 gruntneekem waj nomneekem, tik ka no fahda desmitneeka apwehrišanas likums ne kas naw fazits.

Dalchadas sinas.

No Gekschjemes.

Latweeschu meitenu-skolas eefwehtifchana Rigā. Pehz grubteem puhlineem un leeleem upureem Rigas Latweeschu labdaribas

beedriba ir sawu mehrki fajnēgufi: Latweeschu meitenu-skola ir dibināta, likumi preefch tahs no augstās skolas pahrwaldes apstiprinati, diwtahschigs nams preefch tahs uszels un wajadfigais skolotajs tai peenemts. Pagahjuschās nedelas treschdeenā bija schi skolas-nama eefwehtifchana un deenu pehz tam paschu skolu atwehra ar fahdahm 12 skolneezehm. Eefwehtifchānu isdarija zeen. superintendents R. Mūllera kungs, flahst esot paschas beedribas preefchneezibai, nama architektam J. Baumanā t. un buhwetajam Medne t., kā ari wifu Rigas Latw. beedribu preefchneekem, scheijeenes Latw. laikrakstu redaktoreem un leelakam publikas pulkam, kurā ar preeku redsejahm ari daudj dahmu, kam kā beedribas lozefteem ne wis masi nopelni pee schis teizamās eestahdes dibināšanas. Mehs tai no firds wehlam sekmi un kuplu usplauschānu.

Wehl fahds wahrds Latw. protokololu leetā. „Balt. Semf.“

šaha gada 3. namurā un jau agrali ir lihdsekli deefgan gaischi usrahditi, ar kureem lai israwetu Wahju walodu ij pagasta-teesu un walodes raksteem. Zif man sinams, tad Kuldigas aprinki ne weens pagasts likuma nofazijumus par Latweeschu walodas leetāschānu pilnigi ne-eewehro, bet turpreti ta wisleelaka pagastu dala, jeb ihstaki satot ftrihweru fgi, Latw. walodas nemahzedami, loti weikli un sparigi atgāinā tautas walodu no teesu raksteem, kā fahdu bahreniti. Dashed labā pagastā gan weens waj otris no pagasta amata-wihreem fahp par to leetu runat, bet ftrihwera fgs sinams schā tā norunā un — grehko jo naigi pret Latweeschu walodu, pret Wisangstaki doteem likumeem.

w. — p. — d.

Ned. peefihm. Loti derigi buhtu, kad no it wiseem kursemes aprinkeem eesuhitu sinas, kā tur stahw ar Latweeschu walodu pagastu teefās un walods, lai pehz tam buhtu eefpehjams atraft lihdsjekus, kā tahdai likumu pahrpahpšanai wisfelmigaki jadara gals.

Par baptisteem. Kā pasihstams, baptisti ir tapat kristigi zilweki, kā ziti kristigeem. Senaf wini peedereja ewangeliuma jeb Lutera tizibai. No schis wina tiziba ischkirahs tikai zaur daschahm ahri-gahm sihmehm jeb zeremonijahm, p. p. kristibā, fw. wakarina zc., un Deewa kalposchanas sinā zaur tam, ka wina luhgšanas namds wifs ir weenfahrschi un ka tanis Deewakalposchānu netura wis studeereti wihri (basnijungu), bet if tahs paschas draudses lozefteem schim noluhftam iswehleti wihri jeb draudses wezakee. Mehs pasihstam daudj wihru, kas baptisti, un pasihstam winus kā labus zilwekus. Ari teefas un walodes baptisteem dod labu leezibu. Tadeht ir wifai nepareifti, baptistus nizinat un ar augstprahstigu paschapsinu usluhtot, tapehz ka tee nepeekriht Lutera, bet Baptista mahzibahm. „Katrā lai uf sawu wihri top smehts.“ Pruhfchu lehnisch Friedrichis Leelajs jau 1740. gadā usraslifa sawu ministeru fuhdsibai, ka Pruhfchōs ari ne-ewangeliuma tizibas behreem jahot zelt skolas. Nepareifti ir ari tizet, ka baptisti esot skolu pretineeki, nelasot awifes zc. „Balt. Semf.“ p. p. ir daudj baptistu par lastajiem.

Baptisteem Baltijas gubernās senaf ir deefgan bijis jazeefch. Dashed weetas winus usluhfoja par kriminal-noseedsneekem un tā pret teem darija, bet ir tas ne kā nelihdsjeja. Kad tas walsts waldebai nahza sinams, tad ta pawehleja, ka ar baptisteem buhs pazeesteem, lihds wina laidihš tahlafus nofazijumus. Labi ilgi wilkajs isdibināschana, fahdas pamata mahzibas baptisteem, fahdi zenteeni wineem zc. Tikai 1879. gadā wifas no Sw. Peterburgas eepasitās sinas bija kopā, tā ka augstā waldebā nu wareja jastahdit staidrus likumu nofazijumus, kurdōs baptisti no waldebās teef atsihti un kurdōs nofazits par wina basnijahm, basnijas grahmatahm zc. Schee likumi 1879. gada 27. martā ir Wisangstaki apstiprinati. Pehz teem baptistu wezakee jeb spredifotaji newed wis paschi grahmatas par dsimuscheem un miruscheem, par laulibahm zc., bet polizejas pehz mineto wezafaju leezibas-sihmehm. Katrs eerakstijums japaraksta no dalibneekem (p. p. pee laulibas) un no leezineekem. Kursemes gubernas pahrwalde nesen isfludināja, kurahm palizejahm schis peenahlums usdots, fur katra apgabala baptisti schini sinā peekriht un fur wina Deewa kalposchanas nami atwehleti. Mehs turam par wajadfigu, schis sinas ari sawā lapā usnemt, jo zif semneeku tad gan ir, kas gubernas awifes lafa? Un ka Lutera tizigeem ir mihlas un dahrgas wina eestahdes un sinas par tahm, tā Baptista tizigeem pateifsees, kad awifes wehstihē par wina eestahdehm, bet ihpaschi par swarigeem waldebās nofazijumeem, kas baptisteem ne

it wifur jau ir pafihstami. Truhftoifchas telpas deht mehs minetās finas tīfai nahfofchā numurā warefim pafneegt.

Befwaine. Ka upurefchana bafnizā, Deewa wahrdu laifā ir nepeeklahjiga un pat apgrehzigā, peerahdihs fchahds peedfihwojums. Seemas-fwehtfōs bija fcheijeenes jaunā bafnizā ar laudihm tā peebahfta. Katris warehs no tam fapraft, zif gruhti ir zaur fchahdu laufchu-beejumu zauri fprauktees, bet fur nu wehl pehrminderēem ar upuru-makeem, kam 11¹¹/₁₂ pehdas gari lahti. Dafchs labs netihfcham dabu ar lahtu galeem gihmi un ar pehrminderu elkoneem mugurā jeb kruhtis dafchu labu gruhdeenu, kas jobus fakobufcham ir japozeefch; dafchs warbuht ar filu degunu aifeet mahjā, — nu, tahds fargafees otrā reifē uf bafnizu eet. Tomehr wehl nepeeteel arweenu reifē ween, bet pa diwi lahgeem „azanemahs.“ Minetōs fwehtfōs pehrminderēem bija Deewa wahrdu laifā trihs reifes jaupurē: Pirms reifē preefch fprebika, otro pehz fprebika un trescho reifē ahrā pee durwihm. Wisreebigafais eefpaids zehlahs no tahdas upurefchanas — un ko tu gan laftioj teifh? — bafnizlungs preefch altara buhdams liturgijas dseedaja un rofas pazehlis draudfi ar Ahrona fwehtifchanas-wahrdeem fwehtija, un tani pafchā brihdi 3 pehrminderi ar upureem fchkindinadami laufchu druhfmai fpeedahs zauri un draudfi ar upuru-fwanekeem fwehtās apzerēs trauzeja! Uf lahtu femi fchee fwehtibas wahrdi krita, ir lehti protams. — Ir jau dafchi, ja nemaldos, zeen. Nunina fgam luhgufchi, lai fcho nelahrtibu atzet, folidamees fcho eenemfchanu zitadi atlihdfinat, bet winsch atbildejē, ka no bafnizlunga eenemfchanahm ne pufs grafcha newarot pamafinat; to pafchu winsch ari wijas draudfes preefchā ir ifjazijis; upurefchanu winsch ne tad neatstahfchot. No fcha war domat, ka zeen. Nunina bafnizlungs upurefchanu ufklata par efjekufiju. Bet tā tahda upurefchana faflan ar fwehteem rafsteem? jo rafstis fahw: „Sargi tamu lahtu, kad tu Deewa namā ftaigā un nahz labaf klaufit, ne tā ar geleem upuret, jo tee nefin, ka tee launu dara.“ (Salm. mahz. 5, 1.)

Ciropas leelwalftju kara-fpehki fchim brihfcham ir fchahdi:

	Rahetiga arm.	Dafch. referw.	Kopā.
Kreewija	1,689,000	600,000	2,289,000
Franzija	1,215,000	600,000	1,815,000
Wahzija	1,076,000	928,300	2,004,300
Italija	696,000	679,300	1,375,300
Auftro-Ungarija	800,000	394,318	1,194,318
			Kopā 8,677,818

Referwu eemahzifchana naw wijās minetās walftis weenad, ta-deht fchee flaitli wehl nedod itin pilnigu bildi par katras walfts kara-fpehkeem. Turpretim fahrtigo armiju eemahzifchana un laujas gatawiba ir wijās walftis gandrihji pilnigi weenada. (Tif ween Italija ari fchini finā ta wahjata.)

Kara-fpehku organizacija pee tam dafchās walftis eet tā uf preefchu, ka kara-wihru flaits pafhawigi aug. Kreewijā winu flaits 1894. gadā buhs fafneedfis 3,046,800 wihru, Franzijā tas 1892. gadā buhs 2,723,000 wihru un Italijā tani pafcha gadā 2,074,000 w.

Augfchmineti leelee jaldatu pulki tomehr nestahw pafhawigi deenestā. Wini apfihme tif armiju fpehku kara-laifā. Meerā-laifā teel turets daudj mafaf jaldatu, un proti: Kreewijā — 575,000, Wahzijā — 412,000, Franzijā — 490,000, Italijā — 206,000, Auftro-Ungarijā — 255,000.

Kad falihdfina leelās robeſchas, kas ar mineteem kara-fpehkeem jafargā, tad wisgruhtafais ir Kreewijai un wiflabafais Franzijai. Schai pehdigajai tif no weenas, ne wijai platas pufes (no Wahzu robeſchas) jagaida eenaidneeka eelaufchanahs un wina uf fcho robeſchu war fuhtit wijus fawus fpehkus. (No Italijas un Spanijus Franzijai naw jabihftahs eelaufchanahs, jo weenlahrt tē robeſchas apfargā augftakee Alpiju un Pireneju kalni, un tad ari minetās walftis meklē Franzijas draudfibu, un Spanija pee tam ari pahraf wahja preefch kara ar leelwalfti). Wahzijas un Auftrijas fahwollis fchini finā ari deefgan gruhts, jo tahm jafargajahs no diwahm pufehm. Kad Wahzijai par peem, naw Kreewu robeſcha drofcha, kad winai tē jatura preefch apfargafchanas lahds fipraks fpehks, tad winai gruhti nahftos, pee Franzijas robeſchas fawahft tahdas armijas, kas waretu mehrotees ar wifem tagadejeem Franzufchu kara-fpehkeem. Un tas ihpafchi grafam Moltke dara ruhpes.

R. L.

No Schrpiles mums fino, ka tur fchi gada 3. atwents fwehtdeenā turets fprebikis [par Latweefchu laifrafsteem un pee tam fajits, ka dafchi no fcheem efot wijai flitti, farihdot laudis un pawedet tos uf wifabeem launumeem. Katram prahtigam zil-welam efot no teem jabehg. Scho awifchu redaktori pilbot tīfai fawus naudas-makus un fahrojot gobu. — Kad laudis gahjuschi apstelet Balt. Semf. un Balfu, tad fajits, ka negribot zilwekeem tā naudu „mahnit un laupit,“ tā fcho awifchu ifdeweji to darot, tadehi tīfai „Latw. Aw.“ parafstifchot. — Bet ar tahdu patwaribu laudis tātſchu naw bijufchi meerā, wini atstahjuschi „Latw. Aw.“ un minitos laifrafstus apstelejufchi pagasta walde, kura par wehlu wifu to dabuju finat, zitadi buhtu laidufi zirkuleru pagastā aplahrt, ka wina laifrafstu apstelejumas labpraht peenem.

Wehtijums if Mafkawas. Sesideen, 12. janwari Mafkawas uniwersitetei bija leela goda deena. Uniwersitete fwineja fawu 125. dſimfchanas-deenu un tadehl jau agri no rihta pulzejahs ap winu tā ap mihlu wezmahiti, winas behrni un behrnu behrni, pateizigā garā. Studenti naigi ween wahfahs no wijahm pilfchetas pufehm. Bet ne ween jauneem peedereja fchi deena. Uniwersitetes aplahrtne bija leela kuftefchanahs manama. Gan femi laudis, gan leelmani, ja, wif kam gaisma nereebj, steidsahs turp. Praftu pilsoni fwehtku ufwalkā redsam lihdsās fpihdofcheem mundeerineem; wif gribeja fwehtku dalibneeki buht. Uniwersitetes pufchotās iftabās jau bija leels laufchu pulks falaftees, kad parahdijahs uniwersitetes preefchneeks Tikonrawowa fgs, no ziteem augsteem kungeem pawadits. Sapulzejufcho firbis jau bija zaur dafchahm runahm, ko ziti profefori tureja, deefgan eekufinatās, tā ka nahlfcho augftikolas preefchneeku ar leelu gawilefchanu fanehma. Kad Tikonrawowa kungs bija fawu jauts runu beidfis, Mafkawas general-gubernators, firfis Dolgorukows winam laipni rofu pafneedja, par runu pateifdamees. Beidsot wif kopā nodseedaja „Deems fargi Keifaru.“ Uniwersitetei peefuhitija laimas wehleſchanas ar telegrameem no malu malahm, no wistahlafahm pafjales dakahm. Mafkawas uniwersitete ir mihla wijahm Kreewijas tautahm; katra tauta uf tureen fawus dehlus raida, gudribas, finibas fmeltees. Pateef, Mafkawa, Kreewijas, muhsu mihlās tehwijas firds, tā winu wif dehmē, ifplahta uf wijahm pufehm gaismu. Winas gaismas stari atfpihd pat lihdi dahrgai Latwijai. Mafkawa faflba dafcha kreetna Latweefcha firbi. Ir pee fcheem fwehtkeem mehs waram lihdsā gawilet, lihdsā preezatees; jo ari muhsu ofolu kreetni dehli Mafkawas augftikolā mihlu, fltu pafpahri atrod; ari muhsu tautefchi 12. janwari lihdsā dimdinaja. Katram kreetnam Latweetim Mafkawa ir eewehrojama, leelā godā un zeenā turama. Mafkawas uniwersitete ir kreetnus dehlus Latwijai leelus audfinajufe. Minetā augftikola gahdā par zentigeem Latweefcheem, tāpat tā mahte par faweem behreem. Mafkawas Latweefchu studenti, tā femu laufchu dehli, ne arween war lihdsā nemit no mahjahm tif daudj naudas, ka waretu bej ruhpehm un behbahm mahzibai nodotees. Pa datai zentigee Latweefchu dehli pafchi tahdus fchlehfchus pahrwar, bet pa datai ari Mafkawas uniwersitetes preefchneeziba ar labu naudas grafi iflihdi. Tadeht ari mehs no firds wehlefm Mafkawas uniwersitetei labas laimas un felmes nahfofcheem laifeem, un zerefim, ka tahs faites, kas muhs ar Mafkawu faifta, weeno, gadu no gada jo fiprafas palifs. Augfta laima Mafkawas uniwersitetei!

Mafkawā, 13. janwari. Anſis Bandrewicz.

Politifks pahrfkats.

M. J. Rigā, 28. I. Muhsu mihlotā Keifareene 23. janwarā laimigi pahrbraufuf Sw. Peterburgā. Keifara Majestete, augftais kungs un Keifars, pulft. 1. Winai lihdi Gatschinai brauja pretim. Pulft. 4. Keifariſkais brauzeens lehnahm peebrauja pee bahnuſcha, fur Keifariſko kambaru preefchā flits preefchnamis ufuhwets. Tani Keifareenes Majesteti eeneſa lehnkrehflā. Bahnuſcha otrā pufē flitā peebuhwē bija peebraufka Keifariſkā kareete. Kad wehl arweenu wahjā Keifareene tani bija eezelta, tad mihlotais Semes-tehws Winai nofeh-dahs blafus un nu abi augſtee Waldneeki lehnahm brauja uf seemas-pili, wizeem pakaf Keifara familijas lozefki un ziti augftmani. Gela bija kaiſta ar ſmiltihm, lai ratu kratifchana mafinatās. Pee bahnuſcha

Atbildes.

un eelas lihdš pat Keisara pilei bija nekaitams laušču pulks. Peterburdsneeki bija nahkufši fanemt un apšweizinat ņawu mihtoto Waldneezji. Sinadami, ka Winas weselebas ņahwollis pagehr ruhpiġu ņkoneņġanu, wini no ņirds preezajahs, ka Semes-mahte atkal galwas-pilņehta, bet ņawu preeku ne-iņņajija ņlaneem hurah-ņauzeeneem, tã tas zitam reiņahm notizis. Bet kad Keisariņlee rati bija garam pabraufuņġi, tã ka Augņtã ņimneeze wairs nebija til tumu, tad uņtizigee pawalņneeki tatiņġu wairs newareja ņawalditees, bet ņauza iņ ņirds dibena: „Lai dņiņwo Keiņareene!“ Un tã ņġis ņirņnigais ņauzeens gaġja no bahnuņġa lihdš pilei, nopatakus Keisariņkeem rateem. — Par ņagatawoņġanos uņ Semes-tehwa 25-gadu waldisġanas-ņwehtkeem nahk arweenu jo plafġafas ņinas. Jo leeliski ņġos augtos walņis-ņwehtkus ņinams ņwinehs abas galwas-pilņehtas. Tahm zif ne zif palak ņteigees tahs pilņehtas, kas peġ; winahm tahs leelafã; tãpat gubernu ņapulzes 2c. Kã dņird, daubņ weetas nobomats, 19. februari pameelot ņaldatus, areņtantus un nabagus, lai ir tee tani deenã preezatos lihdš ar ziteem. Pa leelafai dolai wehl naw ņinams, ņahdã miġjẽ wifas walņis gubernas, pilņehtas, korporazijas, beedribas 2c. Keisara Majestetei iņņajihņ ņawu dņiņi ņajusto pateizibu un miġleņtibu. Tas tilai peġ; 19. februara jo ņkaidri iņrahdiņees, un tad mehs par wiņu doņim peġ; eephejas pilnigu pahriņatu. — Dņird, ka gandrihņ wifas Eiropas walņis zaur ihpaņġeem ņuhtneem waj zaur ņaweem walbneekem jeb to ņamillijas lozġkeem apņweizinahs Keisaru Alekņandru II. Wina leelajã goda-deenã. Bulgarijas ņirņis jau zelã uņ Peterburgu. Keisara meita, Leelirņteene Marija Alekņandrowna, Ebinburgas herzogeene lihdš ar ņaweem augsteem behrneem tur jau atbraukufi.

Noluġġojot uņ ahrņemehm, ņġoreis atkal jau wiņpirms Anglija eewehrojania, tã jau beidņamã laika paraņis. 24. janwari ņehneene atklahjuņi parlamentu ar trona-runu, peġ; kuras Anglija ar zitam walņihm draudņigi ņateekotees, un ņġi draudņiba un wiņpahriġs meers ari paņtahweņġot uņ Berlinas liġguma pamateem, jebġu gan wehl eņot deefgan darba, lihdš wifas neņahrtibas Turzija nobeigs. Saġu-kuņġã buņġġanas Afganistanã ņġim briņġġam neattahjot kara-ņpeġ;lu ņault atpakal, bet waldbibas ņenatee noluhņi poliņufġi nepahrgroņiti, wina gribot ņipras robesġas droņġinat. Anglu waldbiba wehlotees meeru ar Afganistanas walbneeku un tautahm. Warbuht jau ihã laika winai buņġġot eephejams nobibinat deenwidus Afrikas ņadraudņibu. Tahlak trona-runã peemin Bru-ņemes truhkumu un ka waldbiba liņġġot preeņġã, lai parlaments noņpreeņġ, tã no baņuzas-kapitala atliņumeem jadibina aijdeewunu kapitala preeņġ teem, kas zeeņġ truhkumu.

Ehromoti ņkan ņġee glaume, newainigee wahrbi pret wiņai paņaulei paņiņtameem notikumeem. Anglijas waldbiba muņġġam tura mutẽ meeru un taiņnibu un wifas jaukas leetas, un tomehr wina ir akurat ta, kas wiņpahriġo meeru trauzẽ un peġ; ņaweem paņġigeeem mehrkeem dņiņdamahs apipeeņġ un iņniġzina tautas un walņis. No Afganistanas wina runã it kã no ņawas gubernas, kuras eedņiņwotaji pret wimu ņazehluņġees un tadeht teel ņawalditi. Tã ari lords Bikenņilds 24. janwara wakarã parlamentã ņajijis, buņġġot wajjadņigs, ka Afganistanas waldbiba teel dalita ņtarp wairak tautahm. Angli tur gribot meerigus un uņtizigus ņaiminus. Wiņġġ nebuht netizot, ka Anglu kara-waldbiba Afganistanã paņtrahdã breesmu-darbus. Un tomehr paņġi Angli tos neleeds, bet apņuhdņ waldbibu, ka ta Afganistanã weh karu, kas ir glufġi pretim ņtarpantifkeem liņumeem un ziwiliņeeretu zilweku eeraiņġahm. Tã kara waldbiba tur klaijã kara-laukã ņaguhņitios pretineekus un meerigus eedņiņwotajus, kas ņawai waldbibai bijuņġi uņtizigi un eefahkumã gaġjuņġi lihdš karã, beņ iņmekleņġanas, beņ ņġehlaņtibas pakarot, waj zitadi nonahwejot. Wiņã paņaulẽ, pat pee meņġoneem tas tã nenoteek, un ņġis nenolee-dņamais meņġonu-darbs eņot par leelu ņawu Anglu waldbibai un tautai. — Un lords Bikenņilds it meerigi apleezina, wiņġġ netizot, ka Afganistanã noteekot ņahdi breesmu-darbi? Ru deen — plafġa ņinania ņirds.

Par tahm zitam walņihm wiņpahri eewehrojams pa tam ne kas naw notizis, tilai japeemin, ka Bulgari ņawus tautas-weetneekus jau eezehluņġi. Zif tagad ņinams, tad tee pa leelafai dolai eņot waldbibas peekriteji, tã ka zerams, ka no jauna ņafauktais parlaments jo prahtigali iņtureņees, ne kã wina preeņġġahjejs.

Saudaru J. Baldees, bet kã newar — newar. — **Pag. weġ. M. — K.** Par leezineeku ņteleņġanu pee zekem, buņwehm, tilteem, ņkolã- un teefã-nama 2c. pagafã weetneeku pulks no pag. weġãkã newar praņit rehlinumu nolikņġanu. Eġġos darbus iņrihtodams, pag. weġãkãjs iņpilda polizejãs preeahkumu (ņt. pag. liņ. § 19, pttis h—i), kurpretim pagafã weetneeku pulks tilai par pagafã mantas walb-ņġġanu war praņit rehlinumu (ņtat. turpat, § 10, pttis h un labliņġġ. liņ. § 9 un 12). Pag. weetneeku pulks atafġ tãnis leetãs runã un ņpreeņġ, kas ņihmeġãhs uņ it wiņu pagafã, bet zeku kopġġana, leezineeku ņuhtġġana 2c. lihdš ņġim ir atafġ bijuņġãhs tilai ņaimneeku preeahkums (ņtat. Matera liņ. kraġ. l. p. I, § 1, iņņtãidr. b, l. p. 219, § 2 un l. p. 146, § 5), tadeht ari tilai ņaimneeku ņġġirã t. i. wiņeem ņaimneekem kopã ir teefiba, no pag. weġãkã jeb walbes praņit ņtãidru rehlinumu, zif leezineeku pee katra darba ņuhtiti, tadeht til daubņ, tadeht tani un ne derigã laika 2c. Ja ņtarp ņaimneekem un pag. weġãkã ņġini ņinã zelãhs ņrihtõus par ņaimneeku ņpeġ;lu iņņġġer-ņġġanu jeb weliġu trenġahġanu, waj par pahreņtibu un netãiņnu iņbalġġġanu, tad ņuhtņiba peekriht pee uņtraugu teefãs, ja turpretim tahdãs leetãs jaņuhdņ par pag. weġãkã ņtrahpes ņpreebumeem. tad pee pilņteefãs (Wiņņem pee brugu teefãs). — Pa wiņam ġila leeta ir, tad ne ņaimneeki ween, bet wiņņ pagafãs t. i. par pagafã mantu ņuhta leezineekus (tas p. p. war notitã, tad pagafãs kã buņwẽ un ņtrahdneekus uņ ņawu rehlinumu preeem par naudu); tad ņinams weetneeku pullam preeahkãhs pah-rahġġot rehlinumus ne ween par tahdãs pagafã buņwes materiala iņteetãġġanu 2c, bet ari par leezineeku (ņtrahdneeku) preeemņġġanu. — **A. B.—c — Maņkawã.** Maņtu par muņņu wahrniġehm ne-efam ņanehmufġi. Ari Juņu ņinojums mums nahja rotã, tad to jau zitãs awiņes bijam laņjuņġi. Tomehr ņirņnigi patriġamees un zeram, ka nebuhs beidņamãjs. — **G. Eņġ — E.** Pa daubņ ņiņtas un eefġġigas leetinas, kã publika maņ war eewehrot. — **Stahlberġã J. J.** Pa dolai wareņim iņteetat. — **P. B. — E.** Ne uņ wiņeem jautajumeem tuhdãt war atbildet, reiņahm ja-aprunajãhs, ja-apklãņġinãjãhs. — „Paņaules rad.“ uņnemņim, bet jo iņdewigãd brihti. — **A. E. — B.** Wiņu reiņã neņpeġ;ġam paņneegã, bet eewehroņim ir Juņu wehleņġġanos. — **J. B. un M. J. — J. E. m. P. m.** Jautajums waj un ņahdã wiņjẽ widmes (t. i. baņuziġungu, piņņungu 2c. muņġġu) mahġas pahredodamas, zif mums ņinams, waldbibas augņtãkãs eefahdẽs wehl nebuht naw kuņtinãts. Turpretim par ņġo mahju iņreņteņġġanu paņtahw noņajijumi un tos mehs ņawã laika iņņtãidroņim. Ja Jums no min. adwokateem dotais padoms kã palihdņ, tad meġġineet, bet mums tẽ kã masãs zeribas. Eġġo jautajumu, tã jau peefiņmetã, war iņpreeņt tilai zaur liņumu doņġġanas zeku. — **Wal. J. — E.** Muņņu laikraņtam teefġġam daubņ deri-gatu darbu, ne kã preeņġġ lopu aiņņahweņġġanas beedribahm agiteeret un taiņit pro-pagandu. Mehs nepaņiņtam ne weenas zitas beedribas, kas maņat wajjadņiga un maņat paņtrahdã, ne kã ņġihs. Lai mahġa behrneem dabas ņinibas, lai iņdod derigas grahmãtas, kas atihņta prahtu un iņġlihtõ ņirdi, un par wiņahm leetahm, lai eefġġ iņtureņġġãhs pret lihdņzilwekeem parahda labu preeņġġiņmi zaur kriņtġigeeem un labdarigeeem darbeem, ne tilai zaur wariņejiņku plãpahġġġanu, tad teefġġam paņtrahdãhs daubņ wairak, ne kã wiņahm lopu beedribahm kopã eephejams. Kaġhs prahtis p. p. ir darbam, tad weza meita ņreen pee ahrņis un raud karņias aġaras, tad ņġġġia ņumitis pahreņbees un dabujis wehdera laiti, un it meerigi paleel ņġġġot un laņa bibelẽ, tad tuwakã behrni zeeņġ badu waj ņalu? Ta ir nomalbiņġġãhs no prahta un kriņtigãs ņirds zekem, — ta ir eņku kalpoņġana, ņaweenota ar greġġigu zeeņġirbibu. — Juņu ņinojums par konzertu neder „Semtopim.“ — **O. — K.** Kaġda rakņa deht tad Juņs eņeet apņuhdņġeti un tur? Ja tas kaġda druņata rakņa deht, tad ņuhtņiba pirmã inņtanzẽ bija ja-eeņneeds oberņoņteefãl — ne weena ġila teefa to ne-wareja preeem. — **A. B. Maņkawã.** Paņs par ņewi protams, ka uņnemņim zif ahrti ween buhs eephejams. — **A. J. E.** Jau daubņrejs mehs eņam iņņtãidroņuņġi, ka muņņu eefġġemẽs „miņione“ t. i. ruhpeņtiba par Kreewijas pawalņneeku iņġlihtõu, par Kreewijas labliņġġãhs ir daubņ ņwawigãta un teġamãta, ne kã tã ņaultã „ahrņemẽs miņione.“ Kas patriots, kas miņ ņawu teġwiju, tas ņawu graņi upureņġ tai par labu un nedos wiņ projam preeņġ ahrņemehm, nebuhi neņinãdamãs, kur tahã nauda paleel, kur ne, jo rehlinumu par to jau ne tad nenoteek. Ja gribam dot „miņionei,“ tad lai dobam Kreewu miņġãs, beedribahm, ne Anglu, Mahju un kã winaņ wifas noņauj. Un kad no mums naudu praņa, tad mums wiņ-pirms jaņin, lam par labu, weenalga, waj tas noteek baņuzã, waj kur zitur. Aiņ-bahņġġam wiņus eenaġġumu awotus ņaweem pretineekem, un atweram tos ņawai teġwijiã, ņawai waldbibai par labu. Tas ir muņņu ņwehtafãis preeahkums un lai ziti waj aiņņmol, muņņ ġitãdi mahġidami! — Uņ Juņu otro jautajumu til waxam at-bildet, ka peġ; liņumeem ir aiņleegã, ņwehtdeendã kaġdu peepreņi pee deeniġġã darba, bet kas ņwehtdeendã paņs grib ņtrahdat, tas lai preeuhlo, ka wiņġġ teel ņtãidribã ar ņawu ņinams ņirdi. — **B. K. — E. A.** 1866. gadã ņolita jeb ņaliġġta maņġa tagad jau par weġu ņuhtņibã, tadeht ka wifas praņibas 10 gadõs noweġejãhs. Bet noweġeņġãnahs war buhi aiņlaweta jeb trauzeta zaur wehlaņu nolihġumu, zaur ņuhtņibu 2c. Tadeht mehs mineto parãdu ņihmi nebuht newaram noteit par nederigu — pirms mums buhtu ġapãņiņt it wiņi ar to ņakãrã ņahwoņġee apņtaġli. K e d.

Mandas-papihru zenã 29. janwari.

	Rirz.	Ridem.
I. 5% Kreew. premiju aiņnem.	229	229 3/4
II. 5% Kreew. premiju aiņnem.	228 1/2	229 1/4
I. Auņtruma aiņnem. no 1877	90 3/4	90 3/4
II. Auņtruma aiņnem. no 1878	90 3/4	90 3/4
III. Auņtruma aiņnem. no 1879	90 3/4	90 3/4
5% bankņil. no 1 iņņaiduma	98 3/4	98 3/4
5%	98 3/4	98 3/4
5% Kreew. ņemes kreb. kiņl. ņihm.	119 3/4	119 3/4
Puņimperialis gabalã	7,79	7,81.

Atbildoņġãis redaktors: Materu Juris.

No ņemjures atwehlets, Riġã, 29. janwari 1880.

Sludinajumi.

Kā federinajūšēes apšveizinajam draugus un radus.

Augstkalnesču Breedites M. Zapas Platowsta J.
19. I. 1880.

Mablecnescham.

Ja adreš' sinatu, atbildetu.

Keipeete.

Uf patvešli

Wina Keisariskas Majestetes,

wiſas Kreewijas Patwaldneela
26. 26. 26.

teel no Jaun-Swirlautas pagasta-teeſas, Dobeles aprinkī, wiſt tee, tam lahdas eerunas tam preti buhtu, tā ta pee Bauſtas Bahju baſnizlunga muiſčas pagasta peederiga Anna Rohzin, to pee Jaun-Swirlautas pagasta peederiga Jekabu Adolfu Seemel, weetiģa Ēlinu mahjas ſaimneela Petera un wina laulatas draudzenes Seemel dehtu — dſimis 28. februari 1870. g. — behna-weeta peenem (adoptirt), — jaur ſcho aiginati, diwu mehneſchu laiķa tamdeht ſawas eerunas jeb nemceru ſchāi teeſai peerahdit, jo peh3 ta laiķa nepeerahditas eerunas un nemceri — lai gan likumigi buhtu — wairs netaps klauſti, bet taps noſpreests, tā preeſchmineta adopteereſchana, uſ 185. art. pamatu Baltijas priwat likuma III. daļas, tā likumigi paſtaſchwoſcha ir uſſtatama.

Veegzet wehrā!

Jaun-Swirlautas pag-teeſā, 16. janw. 1880.

Krona-Wirzawas pagasta teeſa dara jaur ſcho ſinamu, ta ſch. g. 6. februari, pulkſten 10. no rihta taps ſcheijeenes Brauche Brandt mahjas uſ wairakoliſchānu pret tuhtitaju ſlaidru maſku pahrdoti: ſirgi, gowis, aitas, zuhtas, caiti, ragus, paugas, weena plaujamā maſchine un mehli zitas daſchabas leetas.

Krona-Wirzawā, 18. janwari 1880.
Preeſchſchdetajs: **D. Sierinſch.**
Teefas-ſtr.: **G. Wahren.**

Krona-Wirzawas pagasta teeſa dara jaur ſcho ſinamu, ta ta iſſtudinatā uhtreape, kurā buhtu pahrdotas 2. februari ſch. g. Wietohl mahjas gowis, zuhtas un mehli zitas ſaimneeribas leetas, netaps notureta, bet jaur ſcho teel atpatal atſauktā.

Krona-Wirzawā 18. janwari 1880.
Preeſchſchdetajs: **D. Sierinſch.**
Teefas-ſtr.: **G. Wahren.**

Krona Wez-Schwahrdeſ-pagasta-teeſa uſ aiginata jaur ſcho wiſus toſ, tam no miruſchā ſcheijeenes Pieſeneetu ſaimneela Jahnua Randmana lahdas parahdu-praſchšanas, jeb tas winam to buhtu parahdā palikuſchi, ſch. g. 8. martā ſcheitan peeteittees, ar to peelobinaſchānu, ta wehlati wairs ne weens netiks klauſtis, bet parahdu ſhepejus likumigi ſtraſheps.

Wez-Schwahrde, 14. janwari 1880.
Preeſchſchdetajs: **J. Dentſchmann.**
Teefas-ſtr.: **J. Braun.**

Kad ta pee Keweles peederiga Anliſhe Milewiſ ſcheijeenes nelaiķa Tehwotomu ſaimneela Weisberga un wina wehl dſch-wodamas ſewas Karlihes Weisberges, aikal apprejetas Luſinas dehtu wahrda Janni Robertu behna weeta grib peenemt (adopteert), tad Keweles pagasta-teeſa uſ aiginata wiſus toſ, kas pret ſcho adoptajiju gribetu zelt lahdus likumigi dibinatus eemeſtus, ſch. g. 20. martā toſ paſchus ſcheitan peenest un aiſſtahwet, jo wehlati wairs ne weens netiks klauſtis.

Kewele, 21. janwari 1880.
Preeſchſchdetajs: **G. Forſtmann.**
Teefas-ſtr.: **J. Braun.**

Dr. Voorten's,

ahts iſpaſchi preeſch auſchu, faklu: un begunu-ſlimibahm.

Rigā, Teatra-bulewari Nr. 6.

Rigas Latw. dſcedaſchanas beedriba

teel dſcedaſchanas promes noturetas it otrdeenās ar jautku kori un it zetortdeenās ar wiſru kori, pulkſt. 8. martā. Dahmas un lungi, kas II. dſcedaſchanas ſwehtōds grib lihds dſcebat, war wehl peeteittees lihds 5. februarim, dſcedaſchanas warōds, Meera-eelā Nr. 17, pee preeſchneezibas.

Puhziſchu Gederta un beedr. grahmatu bode,

Pet. Ahr-Rigā, Ralku-eelā Nr. 14, predbahwā wiſadas Latweeſchu grahmatas un rakſtamas leetas par mehrenahm zenahm un uſnemaſs ari jaunus bibliotekas peh3 latra apſteleſchanas cetaiti paſtahwōſchas pawairot un labus ſehjumus apgahdat. Turpat, tā ari wiſās pilnigās gr. bōdēs dabujama ta glihtahm bildehm puſkſota eweſchrojama Kreewu-Turku kara-kronika, maſkā labōs waktōs eeteeta 2 rub. Aikal-pahrdewejeem ſinamas procentes leſtati.

Pirmā Kreewu ugnus-apdroſchinaschanas beedriba,

dibinata 1827. gadā.

Agenti:

- Jehſis** — **S. Wolſhman,**
- Waltā** — **Moritš Rolland,**
- Werowā** — **G. fon Stoever,**
- Walweera** — **Th. Adamſohn,**
- Limbaſchōs** — **B. O. Guſſlawſky,**
- Ruhjene** — **Eduard Dabbert.**

Daschahm un dascheem.

2. wees. wak. Elkschnōs (Jkschik. pag. m.) — 3. febr. 1880.
Roetrumnoeki.

J. W. Grahmann, Rigā,

eepretim Jelgawas un Tukumas bahnuſim. Arkti, arktu daikti, ſehjamas un planjamas-maſchinas. Ar rotahm un gepeli dſenamas kulamas-maſchinas. Garretta lokomobiles un kulamas-maſchinas, kas iſpaſchi weentahriſchi labi taiſitas un douds paſtrahdā; uſ Parises paſtaules iſſtahdī tahs ar 2 ſelta medatahm kronelas. Superjoſfati, augſt- un widus-grahdigi, ar peſolita labuma apgalwoſchānu.

P. van Dyk, Rigā, Smilſchu-eelā.

Claytona Lokomobiles u. kul.-maſch.
Packarda superjoſfati, augſt- u. widejgr. ar peſolita labuma apgalwoſchānu, — tā tā ari tali-mehſi un wiſadas zitas laulſaimn. maſch. u. riſti.

„Baltijas Semkopis“

1880. gadā uſnehmis ſawu 6. gada-gahjumu un paleelinajis ſawu lihdsſchinigo formatu, ſaturu peh3 eſpeſchšanas alaſch jo wairak pahrlabodams un eewehrodams, kas tautai leeti der. Tadeht iſpaſchi eewehros ſaimneezibu wiſās nodalās, populariſtas ſinibas, eelſchigu un ahrigu politiķu, likumu iſſtaidroſchānu un wiſadus, redakzijai eſubtitus jautajumus, ar wahrdu ſalot: wiſu to, kam paleelama wehrte un las laſitajeem ari lahdu labumu atneſs, jo „Balt. Semkopja“ wiſpirmais noluhſs ir, ka tas eewehrotu tautas deeniſchto dſchwi, winas truhtumu un waijadſibas. Tautas idealiſtos zenteenus un ſirds iſglihtōſchānu tur pretim grib ſelmet

„Baltijas Semkopja Peelikums“

kurſch ari 1880. gadā iſnahlis til pat leelā formata, tā lihds ſchim un neſihs paſiſtamus un ari jitaſinā treetnus original-romanus, ſtahtus un ſihlatas leetas. — Beſ tam „Peelikums“ il nedelas neſihs ſatiriſtus un jozigus rakſtus, kas uſ jautribu pamudina un ſmihdigā formā graiſa ſabſihwes nelahrības un nelahga eeradumus un zenteenus.

Maſka: abas lapas kopā: par paſtu 4 rub. par gadu, 2 rub. 20 kap. par puſgadū.
„Balt. Semkopis“ beſ „Peelikuma“: 200 kap., un 140 kap.; abas lapas beſ preeſchſchšanas: 350 kap. par gadu, 180 kap. par puſgadū.
„Balt. Semf.“ beſ „Peelikuma“: 200 kap., un 110 kap.

It uſ 10 ekſemplareem, to uſ weenu adreſi ſanem, teel peelikis weend brihw-ekſemplars.

Apſteleſchanas weetas: „Balt. Semf.“ ekſpedijijā, Rigas Latweeſchu beedribas namā un redakzijā: Jelgawā, Katolu-eelā Nr. 2. Beſ tam Rigā: Luĳawa, Schilling'a, Puhziſchu Gederta-grahmatu bōdēs; jitur wiſās Latw. grahmatu bōdēs.

Maſka jaſuhſta tuhdat lihdsi.
Administracija.

ZIEGLER & CO RIGA

Ziegler un beedri,
Rigā, pilſchtu Ralku-eelā Nr. 6,
turam uſ lehgeri un pahrdodam augſt- u. widus-grahdigus
superjoſfatus,
tā ari zitus ſtunſtes mehſlus.

Andeles weetas pahrzeldhana.

Sawahm zeen. kundehm pagodinajos ſinamu darit, tā ſawu brandwihua-pahrdotawu no Kleina nama eſmu pahrzehlis rahtſkunga Schmemana namā, Jelgawā Baſnizas-eelā.

Arturs Relius, agraf G. A. George.

„Baltijas Semkopi“ un „Peelikumu“

war apſtellet: **Rigā:** Balt. Semf. administracija, Latw. beedribas namā; ſchahdās grahmatu bōdēs: Luĳawa, Schillinga, Kapteina, Jebites un Puhziſchu Gederta II.; pee kopim. Lerchendorff (piſ. Ralku-eelā Nr. 13), Wintmana (Ahr-Rigas Ralku-eelā Nr. 18), Schulka (pee leelā pumpja) un Grundmana wiſnuſi (Jelgawas Ahr-Rigā); **Bitās pilſchtas:** Jelgawā Balt. Semf. redakzijā, Katolu-eelā Nr. 2; S. Alunano, Die-nerka un Weſthorna II. grahmatu bōdēs; pee kopmaneem Kriena un Heiſberga II. Leepajā Uģina un Puhjes II. grahmatu bōdēs; Aſpūtē pee Wellmera tunga un Bereha bōdē; Pauſlā Vogel Iga apteeki un Slinka Iga grahmatu bōdē; Talſōs Simſena Iga bōdē; Jaunjelgawā Schwabe Iga grahmatu bōdē; Randawā pee kopmana A. Grün Iga; Tukumā Benzlawa Iga bōdē; Piltene pee Ritenes krona muiſchas rentneela Schulz Iga; Kuldigā Weſthorna grahmatu bōdē un pagasta-nama pee J. Schepſky Iga; Wentſpili Latw. grahmatu bōdē; Dubultōs Goerke Iga apteeki; Jehſis pee kopm. Biterſona Iga, un P. Leepina Iga jaunatwehrtā grahmatu pahrdotawā (Katrina-eelā, Lapina namā); Waltā M. Rudolfa Iga grahmatu bōdē; Walmere C. G. Trey Iga grahm. bōdē; Rujene pee Alſāna Iga; Sw. Peterbugā Anglijas goſtuhji pee Grünberga Iga. **Laufpagastōs:** (Widſemē) Wez-Peebalgā pre-matem. land. R. Müllerā I. un pagasta-namā; Smiltenē pee kopmana C. Sakſit Iga; Renzēhōs pee ſtol. Steilmana Iga; Dſehrbene pee ſtal. Gailiſcha Iga; Weetaiwā pee ſtol. Kalnina Iga; Leijas-muiſchā pee kopm. Knappe Iga. un Kolneſes pagasta namā; (Kurjeme) Dundagas, Leel-Eſſeres, Strandas, Kurſiſchu, Wez-Schwahrdeſ, Krona Wirzawas, Leel-Ellejas, Rukawas, Leel-Iwandes un Riħzes pagasta-namōs un pee Ahbeļu muiſchas waldeſ (pee Jelabſtates). Wiſus Balt. Semf. labwehletajus un draugus tē pee wahrba newaram preſault un tadeht toſ wiſpahrigi luhtſam, ari turpmal laipni ruhpetees par muſhu lapas iſplatiſchānu un labpraht patihdſet teem, kas „Balt. Semf.“ lahdū lawektu deht paſchi newaretu paſtelet.

Balt. Semf. Administracija.